

Biờn ờng roờ raờng laờ mờt vờn đờ quờc tờ. Chuờng ta thờờng quen cho rờng coờ “vờn đờ” thiờ seờ coờ giaời phaờp miờn laờ chuờng ta coờ đờ thông minh, thờờ gian vaờ kiờn nhờn đờ tiờm ra giaời phaờp đờ laờ giờ. Tuy nhiờn, mờt vaời vờn đờ quờc tờ laời coờ veờ phờp taờp hờn nhiờu. Vờn đờ Beờc-lin trong Chiờn tranh Laờnh laờ mờt kiờu nhờ vờy. Dờờng nhờ không coờ giaời phaờp naờo cho vờn đờ naờy, vaờ thờc tờ, noờ không bao giờ coờ thờ đờờc giaời quyờt nhờ vờy. Thay vaờo đờ, sờ suờp đờ cuờa Liờn bang Xờ viờt vaờ sờ kờt thuờc cuờa Chiờn tranh Laờnh, đờu dờn tời sờ suờp đờ cuờa bờc tờờng Beờc-lin, đờ taờo ra sờ thay đời gờy chờn đờng trong toờn bờ bời caờnh quờc tờ luờc bờy giờ vaờ khiờn Beờc-lin không coờn laờ vờn đờ nờa.

Trong bời caờnh đờ, tờt caờ nhờng giờ caờc nhaờ laờnh đờo cuờa caờ hai phe đời lờp coờ thờ laờm laờ kiờm soỏt vaờ kiờm chờ vờn đờ Beờc-lin caờng nhiờu caờng tờt, hờn laờ cờ gờng giaời quyờt noờ. Muờc đờch cuờa hoờ laờ nhờm đờm baờo rờng vờn đờ naờy không gờy ảnh hờng quaờ tiờ cờc đờn tiờnh hiờnh chung - cho đờn khi coờ đờu giờ đờ xaờy ra vaờ chiờnh caời goời laờ vờn đờ. Nhờ ngờời Nga thờờng noời: đờ laờ vờn đờ cuờa viờc “ngời trờn baời caờt vaờ chờ mờt laờn giờ maờt”. Do đờ, hoờ đờ dờng lờn bờc tờờng Beờc-lin. Ờời vời phờng Tây, viờc naờy coờ veờ laờ mờt cuờc khuờng hoaờng, nhờng thờc ra không phaời vờy. Bờc tờờng naờy đờ giờp kờt thuờc vờn đờ Beờc-lin theo nghiờa mờt cuờc khuờng hoaờng, đờ noờ chiờ đờn giaờn coờn laờ mờt vờn đờ quờc tờ chờ giaời quyờt đờờc maờ trong 30 nờm tiờp theo đờ, caờ ờng vaờ Tây đờu cho thờy hoờ coờ thờ sờng vời đờu đờ.

Vờy thiờ, liờu mờt triờt lý tờng tờ coờ nờn đờờc ỏp dờng vaờo mờt vờn đờ coờ veờ ngoạời vờ quyờn taời phaờn coờ tiờnh phờp taờp tờng

đồng nghiệp và vấn đề Biên SỔ và những đa số này? Có thể một mục tiêu hợp lý và xác đáng sẽ là đổi mới những thói quen tiêu thụ hợp lý - khi cần giới thiệu - và đồng thời tập trung vào kiếm chế những ảnh hưởng của tranh chấp công nghiệp công nghệ. Do đó, triết lý đồng sau các cuộc đàm phán kênh 2 và cuộc họp thảo luận hôm nay là những thông điệp của hiệp hội biên SỔ chung. Trong thỏa thuận năm 2002 giữa các công ty bên tranh chấp, việc sử dụng vụ kiện như là một biên pháp để gia hạn quyền và vấn đề không được chấp nhận mà thay vào đó là các đề xuất về việc tạm gác tranh chấp về quyền tài phán và cuộc khai thác chung các nguồn khoa học và công nghệ trong khu vực.

Tuy nhiên, vẫn còn một vài lý do khác để cho rằng một chính sách duy nhất thì nên chỉ về và vì vậy vẫn còn thể trở nên quá là quan trọng để gia hạn quyền tranh chấp với Biên SỔ thì vẫn cần để một điều gì đó triết lý để hợp.

I. Tâm quan trọng ngay công việc của những công nhân

Một trong những nguyên nhân chính của tình hình phức tạp trên Biên SỔ là do tiềm năng về năng lực của nó. Các thế giới đang sôi nổi tham gia vào cuộc tìm kiếm các nguồn năng lực công nghệ tương lai mà chỉ có thể được tìm thấy dưới các vùng nước của Biên SỔ. Vấn đề là những nguồn tài nguyên này, giữa số chủ công nghệ, đang ngay công việc trở nên quan trọng và do đó tạo ra áp lực ngay công việc lên tình hình hiệp hội tài trong khu vực.

II. Gia trị biểu tượng của các quốc gia có yêu sách, các trong nước và trên trường quốc tế. Bởi lẽ hiển nhiên là các đảo đều rất xa các trung tâm của chính phủ, chúng được xem như “những nhân tố thi họa” cho thấy khả năng lãnh đạo một cách hiệu quả của một chế độ. Đây là lý do tại sao tranh chấp trên quần đảo Falkland lại qua quan trọng đối với chính phủ của Anh-hen-ti-na và Vương quốc Anh đến như vậy: điều được đem ra để có cái này không chỉ đơn giản là vấn đề quyết định phân trên các đảo xa xôi mà còn là danh tiếng, tầm ảnh hưởng của hai chế độ mâu thuẫn nhau. Điều này một phần bởi trong thời đại truyền thông hiện đại này, nó chung chung ta không thể tách dân chúng khỏi những vấn đề phức tạp như vậy - và ngược lại dân bao giờ cũng có những tình cảm tôn thờ chủ nghĩa hèn chính phủ.

Nhìn chung, khối phủ nhân một thực tế rõ ràng, khả năng của Châu Âu trong những năm cuối thập niên 50 của thế kỷ XX, khu vực châu Á - Thái Bình Dương là một khu vực có thể thấy rõ hai xu thế của một bên đang cạnh tranh với nhau. Xu thế thực chất là sự thối nát nhân quyền của nhu cầu về cách tiếp cận hợp tác đối với các vấn đề chung mà một phần dựa trên nhân thực sâu sắc về những giá trị phải nêu làm khách đi và một phần dựa trên sự nhân thực về những tác động của các cấp độ liên thuộc lẫn nhau này của nền kinh tế. Tuy nhiên, bên cạnh xu hướng này là cảm nhận nhân quyền của nền văn minh tự hào dân tộc, một điều rất tự nhiên đối với các cường quốc “đang nổi lên” trong khu vực. Cũng vậy, khi Ấn Độ và Trung Quốc, Cam-pu-chia và Thái Lan vẫn còn đang tranh cãi về những tranh chấp biên giới của

miền [1] là khi Cô và Bà trờng Xing-ga-po Ly Quang Diêu gởi y rờng ông Nam A câ Hoa Ky đê “cân bởng” vớ Trung Quốc thông qua viêc khỏ lên ca c cuộc tranh luận gay gởt trong dân chũng. [2] Ta không thê phu nhâ rờng chũ nghiã dân tộc lỏ thỏi vàn co n tởn ta i rỏt ma nh me trong khu vớc, i t nhiêu vàn co n ỏ pha m vi rỏng ra i. Rỏ ra rỏng là ca c nỏ c đàng nga y ca ng chũ đởng và ma nh me trong ha nh đởng se co ta c đởng đả đờng kỏ đờn môi trờng quỏc tở. Vi nhỏng lý do trên, nhỏng bên chỉnh trong tranh chấp Biê n ông tuy vàn hỏp ta c nhỏng đàng đả y tởi mỏt đảu tranh và do đỏ khiê n tởnh hi nh ỏ đả nga y ca ng trỏ nên kho gia i quyê t hỏn.

III. Tình vàn đởng không ngỏng cuả luật pháp

Chỏng nhỏng không gia i quyê t nhỏng tranh chấp về quyê n ta i pha n ha ng ha i, Công ỏc Liên hỏp quỏc về Luật Biê n (UNCLOS) co n bi ha n chê trong viêc cung câp nhỏng phỏng tiê n, nhỏ đỏ ca c bên tranh chấp co thê đả ra yêu sa ch đảu tiên về quyê n ta i pha n, hỏc nêu theo ca ch kha c, tâ t ca hỏ đêu đởng y đê trỏnh nhỏng tranh chấp không thê gia i quyê t lên trỏng ta i phân xỏ đê kỏt thu c nhỏng tranh chấp na y. Nh Ma-lai-xi-a và Xing-ga-po đả cho thâ y bởng tho ã thu ân cu ã hỏ co đỏ c nhỏ kỏt qua pha n xe t cu ã trỏng ta i phân xỏ về nhỏng tranh chấp về quyê n ta i pha n ha ng ha i giỏ ã hai bên. ãy co thê là mỏt ca ch kha thi đê kỏt thu c đỏt điê m vàn đê về quyê n ta i pha n trên Biê n ông cho tâ t ca ca c bên. Tuy nhiên, tởi nay vàn ch ã co bên tranh chấp na o thê hiê n thiê n chỉ theo hỏng xê p nhỏng lỏ i ỏch quỏc gia sau viêc ta o ra sỏ hỏ ã hỏp lỏ n hỏn trong khu vớc về vàn đê na y.

liêu la cho ti nh hi nh ph c ta p h n la lu t pha p cu ng lu n v n đ ng. UNCLOS cu ng ta o ra m t hê th ng ma qua đ c ca c qu c gia co thê kh ng đ nh quy n cu a mi nh đ i v i đ ng ranh gi i da i t iên cu a th m lu c đ i a t i đ i m ca ch b bi n 350 ha i ly. ày la m t qua tri nh ph c ta p va kho kh n vê m t ky thu t [3] co thê đ ra th m ba kho kh n. M t la, xa c đ nh đ i m gi i ha n phu thu c m t ph n va o ca c vi tri t đ ng c s ma t đ m t vo ng cung t 200 đ n 350 đ m co thê đ c va ch ra. Song, ba n thân vo ng cung na y la i la đ i t ng cu a tranh ch p c ng th ng. Th hai, đ liêu đ c c n đ n la i r t ph c ta p va đ c gia i thi ch theo ni u ca ch kh c nhau. Th ba, qua tri nh na y phu thu c va o ca c qu c gia đ i ho i chu quy n cung c p ca c th ng tin vê ha i đ ng chi ti t vê đ y bi n c ca c khu v c co tranh ch p v i ca c qu c gia kh c. Trong nh ng tr ng h p nh v y, ba n thân nh ng nô l c thu th p th ng tin cu ng tr nên gây tranh c i co n h n ca nh ng xi ch mi ch g n đ y gi a Trung Qu c va My xung quanh vu

Impeccable. [4] Vi

ca hai ly do na y, m t s ng g i y r ng m t s h p ta c ho c i t nh t la ph i h p trong nghi n c u va đê tri nh đ liêu l n U y ban vê Ranh gi i va Th m lu c đ i a cu a Li n H p qu c co thê co l i.

[5]

Nh ng cho đ n nay, đ ng nh không co d u hi u na o cu a vi c h p ta c trên na y. Th m chi, Trung Qu c du ch a đê tri nh ba o ca o nh ng đ a pha n ng m t ca ch gay g t v i ca hai qu c gia đ a nô p ba o ca o la Ma-lai-xi-a va Vi t Nam.

Nh ng kho kh n ti m ta ng na y nga y ca ng gia t ng trong th i gian g n đ y b i vi cho du quy n đ i v i quy n trên th m lu c đ i a ke o da i đ c coi la “cô h u vê m t lu t pha p” thi v n t n ta i m t “th i ha n” th c tê cho vi c đê tri nh ba o ca o (ho c i t nh t la “nh ng th ng tin ban đ u”) cho ca c qu c gia tha nh vi n cu a Hi p c tr c nga y 13 tha ng 5 n m 1999. Cu ng chi nh vi ly do na y ma Ma-lai-xi-a va Vi t Nam đ a nô p ba o ca o. Nêu nh ng ba o ca o na y đ c ch p nh n thi se ta c đ ng nghi m tr ng đ i v i nh ng đ i ho i chu quy n cu a Trung Qu c đ i v i ca c đ a o va đ a trong khu v c ma đ c coi la “th m lu c đ i a ke o da i” v n ni u tranh c i.

IV. Vài kịch với ngay cảng nhiều vai diễn

Tranh chấp Biên Ông đã phức tạp hơn khuông hoaông Beéc-lin bởi vì có rất nhiều bên tranh chấp với các quan điểm cần được xem xét. Trên thực tế, và cho dù có sự khác biệt về ưu tiên giữa các đồng minh, chỉ có hai bên trong tranh chấp phân Tây của Beéc-lin. Tuy nhiên, có ba bên đối hoặ đối với quân đảo Hoaông Sa và sau bên đối hoặ đối với các đảo Trống Sa và/hoặc các vùng nống xung quanh các đảo này. Giữa vị phảp lý của một trong nhống bên đối hoặ, ải Loan, dĩ nhiên cảng làm phức tạp thêm vấn đề này.

Hơn thế nữa, sự tham gia ngay cảng nhiều của các chủ thể phi nhà nống cảng làm phức tạp thêm vấn đề. Nhống ng dân tuyêtt vọng tìm bắt nguồn thuý sản đang teo đi được coi là liên quan đến sự leo thang thiêu thân trong nhống có thể có chủ ý của các khiả cảnh khác nhau của tranh chấp, tđ đđ, làm tống nhiêtt và tđo sực ép đđ với các chỉnh phủ phải hđ trđ, thđm chỉ can thiêtt đđ bđo về công dân. Hơn thế nữa, sự tham gia của các công ty dđu mđ trong viêtt khai thác tiêtt nống dđu mđ ở Biên Ông cụng ngay cảng ảnh hđ đđn vấn đề này, và điêtt này, nống trđ lài lđi keđo cảng nhiều nhống lđi iđch bên ngoặ. Ví dụ nhđ, gđn đđy, Scot Marciel, phđ trđ lý ngoặ trđ đđng Myđ phđ trađch châu Á, phđn nđn trđ đđc Ủy ban Quan hê Quốc tế của Thđ đđng viêtt về nhống đđ dođả của Trung Quốc đđi với nhống lđi iđch kinh tế của các công ty dđu lđđả Myđ đang làm đn với các đđi tđc Viêtt Nam. Mđđc dù bđn thân nống Myđ không chođn bên nđo trong tranh chấp này, ông nđi:

"Chúng tôi phđn đđi bđtt kyđ nđ lđđc nđo đđ dođả các công ty của Myđ...

Số lo ngại trực tiếp của chúng tôi đối với Trung Quốc ngày càng tăng... Tranh chấp chủ quyền giữa các quốc gia không nên được giải quyết bằng việc cô lập các công ty mà không phải là một bên của tranh chấp". [6]

Các vụ cướp biển tại các vùng khác nhau trên Biển Đông đã tăng lên, và nếu không được kiểm soát, sẽ tạo ra những tác động xấu nếu chúng xảy ra ở những vùng tranh chấp. [7]

Hơn nữa, những quốc gia bên ngoài như Nhật, Mỹ và hầu hết các quốc gia ở Đông Nam Á trong khi không dính vào tranh chấp chủ quyền vẫn có những lợi ích đang bị đe dọa, ít nhất cũng là trong vấn đề tự do hàng hải. Do đó, các nước này có lợi ích trong việc tranh chấp được giải quyết theo hướng hòa bình. Việc hình thành một liên minh như Mỹ đã rất nhanh chóng trong việc thúc đẩy giải quyết tranh chấp một cách hòa bình và đưa ra một loạt những can thiệp vào các động cơ của tranh chấp phải không được ảnh hưởng đến tự do hàng hải. Biển Đông với tất cả các vùng biển có nhiều hoạt động thương mại hàng hải đã làm cho tranh chấp ở đây có tầm quan trọng chiến lược, tự do, các nguồn lợi ích của những nước đang ngoài tranh chấp này.

V. Số gia tăng của sức mạnh hải quân

Cuối cùng, việc Trung Quốc chiếm đóng quần đảo Hoaings Sa vào năm 1974, đảo đá ngầm Fiery Cross năm 1988 và đảo đá ngầm Vành Khăn năm 1995 cho thấy nhu cầu cần quyết tâm lập sự hiện diện trên thực tế. Trong bối cảnh này, việc tăng cường nhanh chóng của lực lượng hải quân và không quân của hải quân hiện tại bên yêu sách phải được nhìn nhận bằng sự quan ngại. Sự mất mát của các đảo của các lực lượng của Trung Quốc trong khu vực, được biết đến từ khi nước này hoàn thành công trình Tam A và Hải Nam, và tham vọng của Trung Quốc về đóng tàu sân bay có thể được xem là một ví dụ về những khả năng của lực lượng hải quân tăng cường và tiềm năng. Việt Nam cuối cùng tuyên bố thành lập 'lực lượng hải quân khu vực 2' để bảo vệ chủ quyền Việt Nam tại thêm lục địa phía Nam. [8] Thước kẻ khác là trong tranh chấp này có sự tham gia của một siêu cường và một loạt những quốc gia vừa và nhỏ. Vấn đề về thể chế nên được tập trung vào khía cạnh những nhu cầu yêu cầu đôi khi có thể gặp các nước mất, trong khi đó không có tiềm năng cân đối rõ ràng như sự tăng cường hợp Be-c-lin.

Nên làm gì?

Nếu tiềm năng thể chế sự tăng cường nên xây dựng hơn như trong bài nghiên cứu này đề xuất, nó theo cách của Lê-nin, chúng ta cần phải làm gì? Rõ ràng, có rất nhiều người về việc nên kiên trì và xử lý tranh chấp thể nào - cuối cùng như tăng cường bằng gia tăng tiềm năng tập của vấn đề.

Một trong những điều đáng làm nhất là tất cả các bên tranh chấp cần chi nhánh hơn trong việc tuyên bố về quyết tâm của mình. Được biết, đáng kể là bộ đội tại tiếng của Trung Quốc là một ví dụ. Không một ai có thể chắc chắn rằng liên lạc Trung Quốc đối với

quyên toan bô vung ncc trong đccng naý hay chi la nhccng hoñ đã va cãc đão va vung nccc liên quan trong đccng naý. [9] Scc ro rañg về yêu saçh cuã Trung Quốc co thê trãn an môtt scc bên đõi hoñi khaç. Chuñg ta chã ro tañi sao Trung Quốc lañi không lañm điêuu naý, nhãtt lañi khi thañi đõ va cãch ccng xcc cuã Trung Quốc trong tranh chấp tañi Biêñ ccng thccng đcccc coi lañ chccng cc cho ‘hoç thuyêtt môñi đe đõa Trung Quốc’ - điêuu mañ Trung Quốc luôn phụñ nhãñ.

[10]

Cuñg vccñi tinh thãñ naý, thoã thuãñ nñm 2002 kêu goñi cãc bên tranh chấp, bên cãnh viêcc tuyên bõ tcc boñ viêcc scc duñg vuñ lcc, kiêmm chê nhccng hañh đõng lañm phcc tañp thêm tiñnh hiñnh nhccng cãc bên không tôn troñg thoã thuãñ naý. Tuyên bõ cuã Trung Quốc về viêcc thañnh phõ Tam Añ cc Hañi Nam cai quañ hai quãñ đão Trccng Sa va Hoañg Sa, nhccng chuyêñ thñm câp cao tccñi cãc đão biñ tranh chấp, môtt loañt nhccng tuyên bõ huñg hõñ về quyêñ tañi phañ, ãão luãtt 9522 cuã Cõng hoã Phi-lipp-pin trong viêcc thõng nhãtt quãñ đão Kalayaan, vân vân, không đũng vccñi tinh thãñ hañh đõng đê tñg cccccng quan hê hoã thuãñ va do đõ cuñg không theo đũng vccñi tinh thãñ thoã thuãñ nñm 2002.

Cuñg co thê viêcc thñm doñ về khañ nñng hccp tañc chuyêñ ngañh trong nhccng liñnh vcc cãc bên coñ lccñi iñch chung nhç chõng cccccp biêñ, tiñm kiêmm cccu nañ, tñg an ninh cãc giañ khoan hay chõng ô nhiêmm môi trccng trong khu vcc. [11] Tuy nhiên, coñ veñ nhç cãc bên khoñ đãtt đcccc scc thoã hiêp. Khoñ khñn nccm trong tccng chi tiêtt. Viñ duñ nhç, scc miêñ cccccng cuñc bõ khi tham gia nhccng thoã thuãñ SAR tâp thê co thê bccñt nguõñn tcc viêcc e ngañi rccng nhccng thoã thuãñ naý co thê cho phep nhccng quõc gia khaç vaõ trong lañnh hañi cuã môtt quõc gia.

[12]

Những biên pháp pháp vậ bên tậc hoậc iậ ra la xaậc địn roậ raậng hậ vậ mật sậ vậ đậ la viậc đạng laậm. Mật trong nhậng giaậi pháp nhậ vậ coậ thậ la mật thoậ thuậ đậ tậ caậ nhậng đậi hoậi và lập luận khaậ nhau tậi mật cậ quan bên ngoậi. Cậ quan đậ seậ phân giaậi bậng nhậng caậch thậc tiên tiậ đậ nhậng pháp quyậ đậc tuậ thuậ nghiêm tuậ. Đây la caậch maậ Aậ-hen-ti-na và Chi-lê đậ giaậi quyậ tranh chập eo Beagle giậa hai nậc, hay viậc Ma-lai-xi-a và Phi-liập-pin vậi vậ đậ Pedra Branca. Mật gậi yậ khaậ triậ đậ hậ rậ nhiậu la mật phiận bậ mậi cuậa ‘giaậi pháp’ Nam Cậc: caậc bên tuyên bậ đậ la khu vậc câm hoaậ đậng hậi quân, đậnh bậ caậ và taậ khai thaậ dậu mậ trong vậi thập kyậ tậi. [\[13\]](#)

Trong hoaậ caậnh hiậ taậi, chậ coậ giaậi pháp triậ đậ naậ trong sậ nhậng giaậi pháp trên coậ veậ khaậ thi. Nhậng coậ leậ chuậng ta không nên tuyậ voậng. Nhậng mậi liên hậ giậa caậc bên tranh chập Beậc-lin nhậ chung la xậu toậ đậ và tậ caậ caậ cuậc khuậng hoaậng đậu rậ khaậ nhau. Song trên Biậ ñậ, quan hậ quậc tậ nhậ chung đậng pháp triậ khi maậ thậng maậ trong khu vậc ngaậ caậng giaậi tậng. Mậ duậ coậ sậ khaậ biậ cậ bậ, viậc taậ ra nhậng tiậ triậ, hậ la ngậi trên bậi caậ và đậi mậ cậ gioậ laậnh, seậ giập bậ không khiậ quậc tậ đậc caậ thiậ rậ nhiậu.

GS Geoffrey Till, Trung tâm Corbett, ậi hoậ Kings, Luân-đôn & Chậng triậ An ninh Haậng hậi, RSIS, Xing-ga-po.

[Download bậ PDF](#)

[1] “Xung đột của những người không lính châu Á” *Thời báo Eo biên* 7/11/2009; Quan hệ Cam-pu-chia và Thái Lan bất ổn vì Thaksin *Thời báo Eo biên* 7/11/2009. Ông chủ y tá tranh chấp thối hai trên địa dân tị nạn vì Thái Lan huỷ bỏ bản ghi nhớ cách đây 8 năm về cuộc phát triển tị nạn vùng biên tranh chấp, vùng biên chĩa bao giờ được khai thác.

[2] Thu về là, sau khi Cô và Bà trỗi dậy của Xing-ga-po Ly Quang Diêu gởi y tá rỗng châu Á - Thái Bình Đông cá nhân nòng My để cân bằng là một Trung Quốc đang trở lại dân địa dân lên phần nóng gay gắt trong dân chúng. “Tại sao công dân Trung Quốc lại buồn” *Thời báo Eo biên* 5/11/2009 và “Cân bằng bị dịch sai” *Thời báo Eo biên* 6/11/2009. Tuy nhiên, xem thêm Li Daguang, “Nhân tố Mỹ và ông A: Tích cực hơn tiêu cực” nguyên bản tiếng Trung trên *Thời báo Quốc tế*, dịch trên *Thời báo Eo biên* 6/11/2009.

[3] Clive Scho và tôi đã khiên Andi Arsana cung cấp bản đánh giá chi tiết chi nhánh về những vấn đề này trong bài ‘Vượt khoi những giới hạn: Những cơ hội và thách thức cho thêm lực điạ phiạ ngoại và ông và ông Nam A’ *Ông Nam A đang đưa* số 31 ngày 1/4/2009. Tôi liên hệ này để trình lên Ủy ban về thêm lực điạ keo địa của Liên Hợp quốc, không phải một cơ quan đưa ra nghị quyết về giới quyết tranh chấp.

[4] Michael Perkinwon, ‘Sợ và chàm của Trung Quốc và Mỹ khiên Biên ông dân so’ *Bình luận tin báo của Jane* 5/2009. ‘Hải quân Trung Quốc lên án thông điệp của những kẻ huỷ diệt Mỹ: tuyên thông quốc gia’ tạp chí biên t AFP tại <http://www.spacewar.com/reports16/5/2009>.

[5] Schofield và Arsana, op cit, tr. 35.

[6] ‘Mỹ quan ngại đến công thông trên biên giới Trung Quốc - Việt Nam’

ta i <http://www.energy-daily.com/reports> nga y 16/7/2009.

[7] 'Ha i t c gia m eo bi n Malacca nh ng t ng Bi n Ờng' *Th i ba o Eo bi n* 17/7/2009.

[8] 'Nh ng l c l ng ha i quân m i đ c tha nh lâ p đ b o v ê th m lu c đ i a' ta i trên ma ng nga y 12/10/2009 ta i <http://english.vietnamnet.vn/politics/2009/08/866285>.

[9] Michael Richardson, 'B c Kinh co n pha i la m r t nhi u đ i u đ l m sa ng to tuyên b o v ê ranh gi i cu a mi nh' *Th i ba o Eo bi n* 18/5/2009

[10] Wu Shicun, 'Bi nh lu n: Quan đ i m khu v c v ê ti nh tra ng an ninh Bi n Ờng' trong Shicun Wu va Keyuan Zou (bi n so n), *An ninh ha ng ha i trên Bi n Ờng* (Farnham, Surrey: NXB Ashgate, 2009) tr.103.

[11] R t nhi u đ xu t kha c nhau đ đ c đ a ra đ l m đ c đ i u na y. Xem Zhang Jie, 'Bi nh lu n: Ti m ki m c u na n trên Bi n Ờng va h p ta c khu v c' va Zhang Xiangjun 'H p ta c khu v c ng pho v i ô nhi m b t ng trên Bi n Ờng' ca Shicun Wu va Keyuan Zou, op cit.

[12] Sam Bateman, 'Tr t t đ u ng trên bi n Bi n Ờng' trong Shicun Wu va Keyuan Zou, op cit, tr.21.

[13] Co nh ng l i i ch môi tr ng trong da i ha n quan tro ng đ i v i

môt chi nh sach nh vâ y - i t ra la s b sung nguôn ca đang gâ nh ca n ki t. H n n a, ch a co khai tha c na o đ c ti n ha nh cho đ n nay cho thâ y nguôn ta i nguyên dâ u m trong khu v c na y co tâ m quan tro ng toa n câ u.